

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701

Aan:

Zie verzendlijst

2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 69 67

Telefax 070 - 3 18 79 51

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer

Datum

DIS96002902

24 oktober1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 64/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

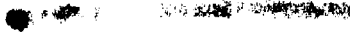

mr J.C.E. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS 96002902

d.d. 24 okt 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED], d.t.v. HPMV

DCBC door middel van diskette

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

64/96

(Afgesloten 231700B oktober 1996)

Conclusie/voorzicht

De OVSE heeft opnieuw de gemeenteraadsverkiezingen uitgesteld. Dit maal tot het voorjaar van 1997. De kans is aanwezig dat het uitstel tot afstel zal leiden, aangezien het huidige mandaat van de OVSE aan het einde van het jaar 1997 afloopt.

Een groot aantal officieren van de VRS is ontslagen. Diverse factoren spelen bij deze zuivering een rol. De politieke leiding van de RS probeert zijn blazoen te zuiveren van mogelijke oorlogsmisdadigers en gelijktijdig versterkt Milosevic zijn greep op de Bosnische Serviërs.

Bosnië-Herzegovina

Het voltallige Presidium van BiH is op 22 okt bijeengekomen in het nationaal museum in Sarajevo Ook het Bosnische Servische presidiumlid Krajisnik, woonde, ondanks zijn drie weken durende boycot, de vergadering bij. Op de agenda voor de vergadering stond het toekomstig functioneren van het presidium en de vorming van een nationale regering.

Deze ogenschijnlijke medewerking van Krajisnik heeft te maken met de grote druk die de internationale gemeenschap op de Bosnische Serviërs heeft uitgeoefend. De verstrekking van wederopbouwfondsen werd rechtstreeks afhankelijk gemaakt van de Bosnisch Servisch deelname aan de gemeenschappelijke instellingen. Gezien de rampzalige toestand van de economie in de RS en het wegvallen van de steun van Belgrado, zagen de Bosnisch Servische leiders zich hierdoor gedwongen tot een (tijdelijke) samenwerking met de andere entiteit. Toch heeft Krajisnik door zijn boycot een concessie weten af te dwingen omdat Kornblum heeft toegezegd dat het presidium ook in het door de Bosnische Serviërs beheerste Lukavica zal vergaderen. Dit zal echter nog het nodige stof doen opwaaien omdat Izetbegovic niet snel geneigd zal zijn naar het grondgebied van de RS te reizen. Hij is namelijk door de Bosnische Serviërs aangeklaagd voor oorlogsmisdaden en kan derhalve op hun grondgebied worden gearresteerd. Bovendien kan deze toezegging het pad effenen voor Bosnische Servische eisen dat ook de nationale regering en het Huis van Afgevaardigden op het grondgebied van de RS bijeen moeten komen. Misschien is het bouwen van nieuwe regeringsgebouwen op een neutrale plaats in de ZOS in de buurt van Sarajevo op termijn een betere oplossing.

De vorming van een nationale regering zal niet zonder slag of stoot verlopen. Vooral de posten van minister van Buitenlandse Zaken en minister van Vluchtelingen zaken zijn 'gevoelige posten'. Ondermeer zijn al de namen van de Bosnische Serviër, Aleksa Buha (die immers ondanks zijn lijsttrekker-

[REDACTED]

schap zijn zetel in de Nationale Assemblée van de RS niet heeft ingenomen) en de Moslimleider, Haris Silajdzic genoemd. Het ligt daarom in de lijn der verwachtingen dat de regeringsvorming nog wel enige tijd zal vergen. Bovendien mag, gezien de tegenstellingen tussen de beide entiteiten, niet worden verwacht dat de regering, als ze eenmaal gevormd is een slagvaardig bestuursorgaan zal worden.

Uitstel verkiezingen bekend gemaakt door OVSE op 22 okt

Het Provisional Elections Committee (PEC) heeft bekend gemaakt dat de verkiezingen uitgesteld zullen worden tot het voorjaar van 1997.

Voor de tweede maal heeft de OVSE besloten tot uitstel van de gemeenteraadsverkiezingen. Nadat de eerste keer grote bezwaren waren gerezen tegen de voornamelijk Bosnisch Servische manipulatie met de stemmen van de vluchtelingen besloot de OVSE om dit lastige deel van de verkiezingen uit te stellen tot 23 en 24 november. Op aandringen van voornamelijk de Moslims heeft de OVSE vervolgens getracht de stemprocedure te wijzigen. Terwijl het voorheen nog mogelijk was in persoon te gaan stemmen in een plaats waar men **voornemens** was te gaan wonen, was dit met de nieuwe regelgeving niet meer mogelijk. Men kon alleen zijn stem nog maar uitbrengen in de woonplaats van 1991 of de woonplaats van 14 dec 1995 (datum Dayton) als men kon aantonen daar langere tijd gewoond te hebben. Dit betekent bijvoorbeeld dat de Bosnische Serviërs die in jan/febr 1996 weggetrokken zijn uit Sarajevo alleen nog maar voor de gemeenteraden in Sarajevo kunnen stemmen en niet voor de gemeenteraden van hun huidige verblijfplaatsen (met name Brcko). De Bosnische Serviërs hebben met succes geprotesteerd tegen deze nieuwe regelgeving, een boycot aangekondigd en de autoriteit van de OVSE op dit gebied niet meer geaccepteerd. Na gesprekken met Bosnisch Servische leiders heeft de OVSE dus (wederom) besloten tot uitstel van de gemeenteraadsverkiezingen.

Diverse factoren spelen een rol bij de gemeenteraadsverkiezingen. Met name de Bosnische Serviërs zullen in dit herhaalde uitstel een aanmoediging zien om hun huisvestigingspolitiek van Bosnische Servische vluchtelingen in strategische gemeentes voort te zetten. Door het uitstel van de gemeenteraadsverkiezingen hebben de beide entiteiten ook de gelegenheid om gemeentegrenzen te veranderen, om zo mogelijk een gunstiger verkiezingsuitslag te verkrijgen. Met name de Moslims zullen zich van deze tactiek bedienen om hun macht in Sarajevo en Mostar te consolideren. Doordat bovendien het mandaat van de OVSE aan het einde van 1996 zal aflopen, zullen de partijen een nieuw mandaat van de OVSE moeten goedkeuren. Het is nog maar de vraag of het Nationale Assemblée van de RS, gezien de problemen die zich hebben voorgedaan, een nieuw mandaat van de in hun ogen Moslimgezinde OVSE zal goedkeuren. Bovendien moet nog maar afgewacht worden of de bereidwilligheid van de vluchtelingen om voor hun oude woonplaatsen te stemmen nog even groot is als op dit moment. Aangezien men opnieuw een winter moet doorbrengen in hun nieuwe verblijfplaatsen is de kans groot dat men zich neerlegt bij de bestaande situatie en de opkomst in de lente van 1997 lager zal zijn dan de opkomst bij de algemene verkiezingen in september, toen men nog in een soort van euforiestemming over het Dayton-akkoord verkeerde. Ten laatste zal de IFOR strijdmacht met de lagere troepensterkte, minder in staat zijn een rustig verloop van de verkiezingen te garanderen. Het is daarom waarschijnlijk dat het huidige uitstel leidt tot afstel aan de kant van de OVSE en dat de beide entiteiten gescheiden en op eigen houtje gemeenteraadsverkiezingen zullen moeten organiseren.

In Banja Luka heeft op zaterdag 19 okt de eerste inaugurele zitting van de Nationale Assemblée van de RS plaatsgevonden. 14 van de 18 Moslim afgevaardigden woonden deze inaugurele zitting bij, maar weigerden een eedsaflegging, omdat hierin verwezen werd naar het christelijke geloof. De presidente van de RS heeft hier een eed afgelegd waarin ze loyaliteit aan de integriteit van BiH beloofde. Ook het Bosnisch Servisch presidiumlid Momcilo Krajisnik heeft in Banja Luka zijn eed afgelegd. De Moslim voorzitter van het presidium Izetbegovic, heeft reeds bekendgemaakt de eedsaflegging van Krajisnik niet als rechtsgeldig te accepteren omdat deze voor het parlement van BiH en niet voor de Nationale Assemblée van de RS afgelegd moet worden.

[REDACTED]

Nadat de Bosnische Servische afgevaardigden niet waren komen opdagen bij de eerste zitting van het Parlement van BiH en Krajisnik vervolgens de eedsaflegging weigerde dreigde de internationale gemeenschap met sancties tegen de RS indien de Bosnische Serviërs niet alsnog aan de totstandkoming van de gezamenlijke instellingen zouden deelnemen. Hierdoor afgeschrikt hebben Plavsic en Krajisnik alsnog de eed afgelegd en hiermede ogenschijnlijk Servische bereidwilligheid ten toon gespreid om aan het normaliseringsproces bij te dragen. De rollen werden vervolgens omgedraaid doordat de Bosnische Serviërs van de Moslim afgevaardigden in de Nationale Assemblée van de RS eveneens een eedsaflegging eisten, hierbij terdege beseffend dat een verwijzing hierin naar het christelijke geloof voor de Moslims onacceptabel zou zijn. Ook nu weer blijken de Bosnische Serviërs meesters in een ogenschijnlijke medewerking en het afleiden van de internationale aandacht naar soortgelijke problemen bij de andere nationaliteit, terwijl de "afscheidingsmolens" doormalen.

Voorstel Brcko arbitrage commissie

Op dit moment wordt binnen de arbitragecommissie gewerkt aan een voorstel omtrent de toekomstige status van Brcko. Dit voorstel houdt gezamenlijk bestuur over de Posavina corridor in, terwijl Brcko zelf de komende jaren een open autonome stad onder internationaal bestuur moet worden.

Dit voorstel is geen verrassing. Een toewijzing van de stad aan één der beide entiteiten zou voor de andere partij onacceptabel zijn en mogelijk tot hervatting van de strijd voeren. Een toewijzing aan de MKF zou onmiddellijk leiden tot lokaal geweld en een terugtrekking van de Bosnische Serviërs uit de gezamenlijke instellingen. Een toewijzing aan de Serviërs met verbeterde toegang voor de Moslims naar de Sava en terugkeer van vluchtelingen, zou waarschijnlijk ook op Bosnische Servische tegenstand stuiten omdat hierdoor hun strategische belangen in gevaar zouden komen. Handhaving van de status quo is echter voor de Moslims weer onacceptabel.

Een internationaal bestuur van de stad Brcko kan mogelijk wel door het parlement van de MKF en de Nationale Assemblée van de RS worden geaccepteerd. Toch is nog maar de vraag of dit nu wel een juiste oplossing voor Brcko is. Het tweejarig bestuur van de EU in Mostar heeft ook niet geleid tot een integratie van de stad of een vermindering van de spanning. In Mostar was de bevolking nog enigszins gelijkmatig verdeeld tussen de Moslims en Bosnische Kroaten, terwijl dit in Brcko geenszins het geval is. De bevolking is hier door de huisvesting van vele Serviërs uit Sarajevo voor het overgrote deel Bosnisch Servisch. De Moslims zullen daarom tijdens dit internationaal bestuur er alles aan doen om Moslim vluchtelingen te laten terugkeren naar Brcko om hierdoor de vooroorlogse toestand te herstellen. Gezien de tegengestelde belangen mag niet verwacht worden dat de situatie rondom Brcko snel opgelost zal worden. De patstelling rondom de stad zal waarschijnlijk voortduren en een "Mostarisering" van de situatie is daarom niet ondenkbaar.

Ontslag officieren VRS door president RS

De presidente van de RS, Biljana Plavsic heeft het reeds verwachte ontslag van een groot aantal officieren, waaronder vijf generaals bekendgemaakt. De officieren hadden de keus óf eervol ontslagen te worden of over te gaan naar het leger van de FRJ. De namen van de generaals zijn nog niet bekend.

Reeds langere tijd zijn er wrijvingen tussen de politieke en militaire leiding in de RS. Ondermeer is in een snelle procedure op 12 september door de Nationale Assemblée van de RS een nieuwe defensiewet aangenomen, waardoor bezittingen van het leger onteigend werden. Bovendien spelen nog een aantal andere aspecten op dit gebied mee. Niet uitgesloten kan namelijk worden dat een deel van de officieren zich schuldig heeft gemaakt aan oorlogsmisdaden. Aangezien de internationale druk om uitlevering (zie uitspraak Cassete) toeneemt, is het mogelijk dat de politieke leiding probeert haar blazen te zuiveren om een eigen veroordeling te ontlopen. Het is namelijk niet ongebruikelijk in politieke kringen om na een (verloren) oorlog militairen als hoofdschuldige te laten veroordelen. Ook speelt de huidige reorganisatie en professionalisering van de VRS een rol. Daarnaast zijn er de laatste tijd aan-

[REDACTED]

wijzingen dat Milosevic zijn greep op de Bosnische Serviërs probeert te vergroten. Zijn voornaamste politieke tegenstander Karadzic, is al gedeeltelijk op een zijspoor gerangeerd. De nu voorziene militaire zuivering kan bedoeld zijn om de belangrijkste militaire opponent Mladic, buiten spel te zetten. Gezien de grote populariteit die Mladic nog onder de bevolking en het leger heeft, is het echter waarschijnlijk dat hij (indien hij zijn opperbevel moet opgeven) een adviseursrol zal behouden, zodat hij nog steeds invloed zal houden op de gang van zaken binnen de VRS.

Resterende aanhangers van Abdic vrijgelaten.

18 Aanhangers van afvallige Moslimleider Fikret Abdic, die op verdenking van oorlogsmisdaden gearresteerd waren door de SDA-autoriteiten in de Bihac-regio zijn inmiddels weer vrijgelaten. Terwijl 13 van hen onmiddellijk werden vrijgelaten, hield men de overige vijf enkele dagen langer vast. Na de vrijlating van de laatste vijf aanhangers op 16 oktober, verklaarde een woordvoerder van het lokale gerechtshof dat de aanklacht wegens oorlogsmisdaden niet was ingetrokken.

De politieke partij van Abdic (DNZ) heeft tijdens de algemene verkiezingen van 14 september een goed resultaat behaald in het Una Sana kanton. Naar verwachting zal de DNZ daarom in enkele gemeenteraden (Velika Kladusa, Cazin, Bosanska Krupa) de meerderheid behalen bij de gemeenteraadsverkiezingen. De SDA is niet gebaat bij deze regionale oppositie en probeert de DNZ-aanhang onder druk te zetten, zo nodig met gebruikmaking van geweld. Dat de SDA hierin slaagt, blijkt uit het feit dat maar liefst 90% van de DNZ kandidaten naar het buitenland (Kroatië) is gevlucht. Bovendien weigeren de zes DNZ afgevaardigden in de kantonraad hun zetels te bezetten uit vrees voor hun leven, hierbij wijzend op militante uitlatingen van de commandant van het 5e ABiH corps, generaal Dudakovic en de SDA-gouverneur van de kanton, Mirsad Veladzic. Gezien de verkiezingsuitslag van 14 september bezit de partij lokaal nog grote aanhang en is de rol van de DNZ geenszins uitgespeeld. De gemeenteraadsverkiezingen zullen daarom in het Una Sana kanton waarschijnlijk gepaard gaan met grote spanningen tussen de beide Moslimgroeperingen.

Kroatië

In Zadar is het proces tegen de FRJ generaal Momcilo Perisic begonnen.

Momcilo Perisic is de huidige bevelhebber over de strijdkrachten van de FRJ en wordt beschuldigd van oorlogsmisdaden. Hij woont het proces, dat gehouden wordt in het regionale gerechtshof in Zadar niet bij en wordt daarom in absentie berecht.

Het gerechtshof in Zadar zal Perisic en 18 andere voormalige JNA officieren berechten voor hun betrokkenheid bij de beschietingen van Zadar, waarbij 30 burgers om het leven kwamen. Een eventuele veroordeling van generaal Perisic zou de Servische president Milosevic goed uitkomen. Perisic heeft zich in het verleden namelijk openlijk verzet tegen de uitlevering van drie JNA officieren aan het ICTY en riep openlijk op tot steun aan de Bosnische Serviërs toen Milosevic in augustus 1994 een embargo tegen hen instelde. Het proces steunt Milosevic danook in zijn streven om zich meer los te maken van de militaire top in Belgrado, waar hij tot dusver nauw mee had samengewerkt. Door deze verwijdering wordt het mogelijk voor Milosevic om zich te onttrekken aan zijn verantwoordelijkheid voor de oorlog. In Zagreb en Belgrado wordt daarom in oppositiekringen druk gespeculeerd omtrent een mogelijke overeenkomst tussen Tudjman en Milosevic over het houden van dit proces.